

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş: 02.06.2024 ✓Accepted/Kabul: 20.01.2025

DOI:10.30794/pausbed.1494631

Research Article/Araştırma Makalesi

Aktu, Y., Şahin, Y. & Genç, H. (2025). "Ebeveynlik Pişmanlığı Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 67, ss. 463-474.

EBEVEYNLİK PİŞMANLIĞI ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yahya AKTU*, Yahya ŞAHİN**, Hulusi GENÇ***

Öz

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin ebeveynlik kararlarından duydukları pişmanlıkları ölçmek üzere geliştirilmiş olan Ebeveynlik Pişmanlığı Ölçeği'nin (EPÖ) Türkçe'ye uyarlanmasını yapmak ve psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırmada üç farklı örneklem kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi 395 (277 anne, 118 baba), doğrulayıcı faktör analizi 304 (196 anne, 108 baba), ölçüt geçerliği ise 87 (59 anne, 28 baba) ebeveyninden toplanan veriyle gerçekleştirilmiştir. EPÖ'nün psikometrik özellikleri açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, iç tutarlık, yakınsak geçerlik ve ölçüt geçerliği yöntemleriyle incelenmiştir. Yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin tek faktörlü bir yapı gösterdiği ve faktör yüklerinin .517 ile .893 arasında değiştiği görülmüştür. Güvenirlik kapsamında yapılan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının $\alpha = .949$, McDonald's Omega katsayısının ise $\omega = .937$ olduğu ortaya konulmuştur. Yakınsak geçerliği değerlendirilmede AVE ve CR katsayıları incelenmiş ve bunların sırasıyla .79 ve .88 olduğu ortaya konulmuştur. Ölçüt geçerliği için Ebeveyn Tükenmişliği Ölçeği kullanılmıştır ve buna göre EPÖ ile aralarında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki ($r = .846$) olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak tüm psikometrik özellikler birlikte ele alındığında ebeveynliğe ilişkin pişmanlık durumunu ölçen EPÖ'nün ebeveynlerde kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar kelimeler: Ebeveynlik, Ebeveynlik pişmanlığı, Ebeveyn tükenmişliği, Ölçek uyarlama.

ADAPTATION OF THE PARENTHOOD REGRET SCALE INTO TURKISH: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Abstract

This study aimed to adapt the Parenthood Regret Scale (PRS), which was developed to measure parents' regrets about their parenting decisions, into Turkish and to examine its psychometric properties. Three different samples were used in the study. Exploratory factor analysis was conducted with 395 participants (277 mothers, 118 fathers), confirmatory factor analysis with 304 participants (196 mothers, 108 fathers), and criterion validity with 87 participants (59 mothers, 28 fathers). The psychometric properties of the PRS were examined through exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, internal consistency, convergent validity and criterion validity methods. Exploratory and confirmatory factor analysis revealed that the scale showed a single-factor structure and the factor loadings ranged between .517 and .893. The Cronbach alpha internal consistency coefficient was $\alpha = .949$ and McDonald's Omega coefficient was $\omega = .937$. The AVE and CR coefficients were examined to assess convergent validity and found that they were .79 and .88, respectively. Regarding criterion validity, the Parental Burnout Scale was used and accordingly, it was determined that there was a high positive correlation ($r = .846$) with the PRS. In conclusion, when all psychometric properties are considered together, it is possible to say that the PRS, which measures regret about parenting, is a valid and reliable scale that can be used in parents..

Keywords: Parenting, Parenthood regret, Parental burnout, Scale adaptation.

*Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi Eruh Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, SİİRT.

e-posta: aktuyahya@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-5540-7399>)

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, ELAZIĞ.

e-posta: yahyasahin44@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-0647-4605>)

Dr., MEB

e-posta: hugenc44@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-2115-4776>)

1. GİRİŞ

Tüm kültürlerin yapı taşı olarak güncelliğini koruyan ailenin değişim ve dönüşümden geçtiği bir gerçektir. Kadınların çalışma yaşamına katılımıyla birlikte ebeveynliğe ilişkin beklentiler de değişmiştir. Günümüzde ev işleri ve çocuk bakımı gibi görevler, erkek ve kadının ortak ev yükü olarak görülmektedir (Meil vd., 2023; Preisner vd., 2020). Diğer taraftan “iyi anne-babalık” ve “güzel kadın imgesi” ifadeleri çağdaş ebeveynliğe zarar veren unsurlar olarak görülmektedir (Bodin vd., 2021; Donath, 2015a; Heffernan ve Stone, 2020; Matley, 2020). Ayrıca yoğun iş temposu ve kendine zaman ayırma ihtiyacı ebeveynliği zorlaştırmaktadır. Ebeveyn rolüne alışmada zorlanma, çocuk sahibi olmaya yönelik pişmanlığa yol açabilmektedir (Donath, 2015a; Piotrowski vd., 2023a; Piotrowski vd., 2023b; Preisner vd., 2020). İş yaşamı, özel yaşam ve aile yaşamı dengesini kurmakta zorlanma sonucunda çağdaş ebeveynlik, nispeten negatif taraflarıyla ön plana çıkmaktadır.

Çağdaş ebeveynliğin yaşattığı duygusal sorunlardan birisi ebeveynlik pişmanlığıdır. Pişmanlık, bireyin seçimlerini beğenmemesi veya tercih etmediği eylemlerine yönelik hayıflanması olarak tanımlanabilir (Plutchick, 2003; Zeelenberg vd., 2000). Pişmanlık; suçluluk, kızgınlık gibi duyguları ve sorgulama, gözden geçirme gibi bilişleri barındırmaktadır (Buchanan vd., 2016). Ebeveynlik pişmanlığı ise, çocuk sahibi olma kararının sorgulanmasını içermektedir (Heffernan ve Stone, 2020; Piotrowski, 2021). Ebeveynlik pişmanlığı çocukta ve ebeveynin kişiliğinden kaynaklanabilir (Moore ve Abetz, 2019). Dolayısıyla birçok faktörden etkilenen ebeveynlik pişmanlığının bilişsel - duygusal bir olgu olduğu belirtilebilir.

Ebeveynlik pişmanlığı, birçok toplumda olduğu gibi Türkiye’de de bir tabu olmaya devam etmektedir. “*Seni doğuracağıma taş doğursaydım.*” deyiimi Türk anneleri tarafından sıklıkla kullanılan bir ifadedir. Ebeveynler tarafından yaşanılmasına rağmen bu olgunun konuşulması ebeveynlerin dışlanmasına neden olabilmektedir. Yapılan araştırmalara göre ABD ve Almanya gibi batı toplumlarında ebeveynlik pişmanlığı oranının % 5 ile % 14 arasında değiştiği raporlanmıştır (Piotrowski vd., 2023a; Piotrowski vd., 2023b). Polonya’da yapılan bir araştırmada bu oranın % 13 olduğu bulunmuştur (Piotrowski vd., 2021). Türkiye’de de ebeveynlik pişmanlığının bu oranlara benzer olacağı düşünülebilir. Buradan hareketle ebeveynlik pişmanlığının ölçülebilmesinin önemli olduğu vurgulanabilir.

Mevcut çalışma Piotrowski vd. (2023a) tarafından geliştirilen Ebeveynlik Pişmanlığı Ölçeğinin (EPÖ) Türkçeye uyarlanmasına odaklanmaktadır. Bu ölçüm aracı ebeveynlerin çocuk sahibi olmaya yönelik duydukları pişmanlığı ölçmektedir. Ölçek, yaşanan ebeveynlik pişmanlığının sonuçlarına ilişkin yeterli bir değerlendirme aracı olmayışından hareketle ortaya konulmuştur. EPÖ, benzer ölçek olan Utrecht-Kimlik Taahhütlerinin Yönetimi Ölçeği-Ebeveyn Kimliği’nden (the Utrecht-Management of Identity Commitments Scale-Parental Identity [U-MICS-PI]) bazı yönleriyle ayrılmaktadır. Bunlardan ilki EPÖ’nün tek boyutlu olmasıdır. İkincisi, duygusal pişmanlığı da ölçebilecek maddelere sahip olmasıdır. Üçüncüsü, geniş yelpazedeki ebeveynlerden verilerin toplanmış olmasıdır. Sonuncusu ise kültürlerarası geçerliğinin sağlanmış olmasıdır. Özetle, ölçeğin az maddeden oluşması ve farklı yönleri ölçen bir yapısının olması kullanım kolaylığını sağlamaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, ebeveynlik pişmanlığının ebeveyn tükenmişliği (Piotrowski, 2021; Piotrowski vd., 2023a), sert ebeveynlik (East vd., 2012), yaşam doyumu (Piotrowski vd., 2023a; Preisner vd., 2020), varoluşsal pişmanlık (Bodin, 2023), anne baba stresi (Kaymak-Özmen ve Özmen, 2012) ve depresif belirtiler (Piotrowski vd., 2023a) ile ilişkili olduğu görülmüştür. Piotrowski (2021) ve Piotrowski vd. (2023a) tarafından yapılan araştırmalarda ebeveynlik pişmanlığının ebeveyn tükenmişliğiyle benzer sayılabilecek durumları ölçtüğü ifade edilmektedir. Pişmanlıktan veya tükenmişlikten birini artıran/azaltan bir durumun diğeri için de paralel bir etki yaratacağı vurgulanmaktadır. Alanyazında Türk ebeveynlerindeki ebeveynlik pişmanlığını ölçmek için sadece Çalışkan (2024) tarafından geliştirilen ölçeğin olduğu belirlenmiştir. Çalışkan (2024) tarafından geliştirilen ölçeğin bu araştırma kapsamında uyarlanması yapılan EPÖ’den bazı yönleriyle ayrıldığı (madde sayısı, faktör sayısı, farklı kültürlerde doğrulanmaması ve ölçüt geçerliği olarak başka bir ölçeğin kullanılması) görülmektedir. EPÖ’nün kullanışlı bir ölçme aracı olması nedeniyle kültürel açıdan doğrulanabilirliğinin sağlanması gerektiği düşünülmektedir (Piotrowski vd., 2023a; Piotrowski vd., 2023b). Bu doğrultuda bu çalışmanın temel amacı EPÖ’nün psikometrik özelliklerinin incelenerek alanyazına kazandırılmasıdır.

2. YÖNTEM

2. 1. Çalışma grubu

Bu araştırma kapsamında ilkokulda veya ortaokulda eğitim öğretimini sürdüren çocuğa/çocuklara sahip ebeveynlerle çalışılmıştır. Ebeveynlerden veri toplamak için kartopu örnekleme modelinden yararlanılmıştır. Bu modelde araştırmacı, veri toplamak için uygun bir veri grubuna formları gönderir. Daha sonra bu grubun önerdiği kişilerle iletişime geçerek katılımcıları artırır. Her katılımcı, potansiyel olarak yeni katılımcılar önerebileceği için, katılımcı sayısı zamanla artar Kartopu örnekleme yöntemi, örnekleme çerçevesinin mevcut olmadığı veya erişimi zor olan örneklemler için uygulanabilir. Bu yöntem, yeterli sayıda katılımcı elde edilene kadar uygulanır (Christensen vd., 2015; Mertens, 2010). Çalışma kapsamında üç ayrı veri grubu ile analizler yapılmıştır. AFA için 395 veri, DFA için 304 veri ve ölçüt geçerliği için ise 87 veri toplanmıştır. Bütün veri gruplarına ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

	Gruplar	Açımlayıcı faktör analizi		Doğrulayıcı faktör analizi		Ölçüt geçerliği	
		N	%	N	%	N	%
Ebeveyn	Anne	277	70	196	64.5	59	67.8
	Baba	118	30	108	35.5	28	32.2
	Toplam	395	100	304	100	87	100
Eğitim düzeyi	Hiç gitmedim	17	4.3	18	5.9	5	5.7
	İlkokul	45	11.4	50	16.4	5	5.7
	Ortaokul	51	12.9	46	15.1	15	17.2
	Lise	133	33.7	89	29.3	28	32.2
	Lisans	136	34.4	95	31.3	28	32.2
	Lisansüstü	13	3.3	6	2	6	6.9
	Toplam	395	100	304	100	87	100
Gelir düzeyi	Düşük	71	18	55	18.1	16	18.4
	Orta	224	56.7	182	59.9	49	56.3
	İyi	80	20.3	55	18.1	16	18.4
	Çok iyi	20	5.1	12	3.9	6	6.9
	Toplam	395	100	304	100	87	100
Çocuk sayısı	1	138	34.9	72	23.7	37	42.5
	2	101	26.6	87	28.6	24	27.6
	3	63	15.9	64	21.1	11	12.6
	4 ve üstü	93	23.5	81	26.6	15	17.2
	Toplam	395	100	304	100	87	100

2. 2. Veri toplama araçları

Ebeveynlik pişmanlığı ölçeği: EPÖ Piotrowski vd. (2023a) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı ebeveynlerin ebeveynlik kararlarından duydukları pişmanlığı ölçmektir. Ölçek 12 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçek 5’li likert tipi (0 - Kesinlikle katılmıyorum, 4 - Kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 0, en yüksek puan ise 48’dir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek düzeyde pişmanlığı ifade etmektedir. Ölçeğin orijinal formunun analiz sonuçlarında faktör yükleri .67 ile .96 arasında değişmektedir. Ölçek toplam puanının Cronbach alfa değeri 0.97 olarak çıkmıştır.

Ebeveyn tükenmişliği ölçeği: Roskam vd. (2018) tarafından ebeveynlerin çocuklarına karşı olan anne babalık rolleri ile ilgili tükenmişlik düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek Türkçeye Arıkan vd. (2020) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek 23 maddeden ve duygusal tükenmişlik (9 madde), bıkkınlık hissi (5 madde), önceki ebeveyn benliğiyle karşıtlık (3 madde) ve duygusal uzaklaşma (6 madde) olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 7'li Likert tipinde (0 - Asla, 6 – Her gün) derecelendirilmektedir. Ölçekte alınan puan 0-138 arasında değişmektedir ve yüksek puanlar ebeveyn tükenmişliğinin fazla olduğuna işaret etmektedir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekteki faktör yükleri .52 ile .93 arasında değişmektedir. Ölçek uyum değerleri CFI = .99, GFI = .99, RMSEA = .06; %90 CI [.05, .07] ve SRMR = .07 şeklindedir. İç tutarlılık katsayı değerleri bütün ölçek için .90 olarak bulunmuştur.

2. 3. Uyarılama ve analiz aşamaları

Ölçeğin Türkçeye uyarılama aşaması için öncelikle ölçeğin orijinal formunu geliştiren araştırmacılardan olan Piotrowski'den mail yoluyla izin alınmıştır. İzin onayından sonra Türkçeye çeviri süreci başlatılmıştır. Öncelikle rehberlik ve psikolojik danışmanlık, ölçme ve değerlendirme ve İngilizce konusunda uzman üç öğretim elemanı tarafından ölçek maddeleri Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri esnasında özellikle maddelerin dil ve kültürel yapı açısından anlaşılır olması için özen gösterilmiştir. Daha sonra çevrilen maddeler başka bir uzman ekip tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin sağlanabilmesi için Türkçeye çevrilen ve tekrar İngilizceye çevrilen maddeler birbiri ile kıyaslanmış ve bu şekilde ölçek maddelerine son hali verilmiştir. Daha sonra oluşturulan Türkçe maddelerin anlaşılır olup olmadığını tespit etmek için 28 üniversite öğrencisine bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulama sonucunda ölçek maddelerinin Türkçe formunun uygulamaya hazır olduğu görülmüştür. Ölçeğin uygulama aşamasında üç ayrı veri grubu ile çalışılmıştır. Birinci veri grubu ile açılımcı faktör analizi ikinci veri grubu ile doğrulayıcı faktör analizi üçüncü veri grubu ile ölçüt geçerliliği analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS 25 ve IBM AMOS programları kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3. 1. Geçerlik Analizi

EPÖ'nün Türkçe formunun yapı geçerliliğini test etmek ve orijinal ölçekle benzer bir ölçüm amacına sahip olup olmadığını test etmek için öncelikle Açılımcı Faktör Analizi yapılmıştır. Ölçek analizinin bu aşamasında öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi yapılarak faktör analizine uygun olup olmadığına bakılmıştır.

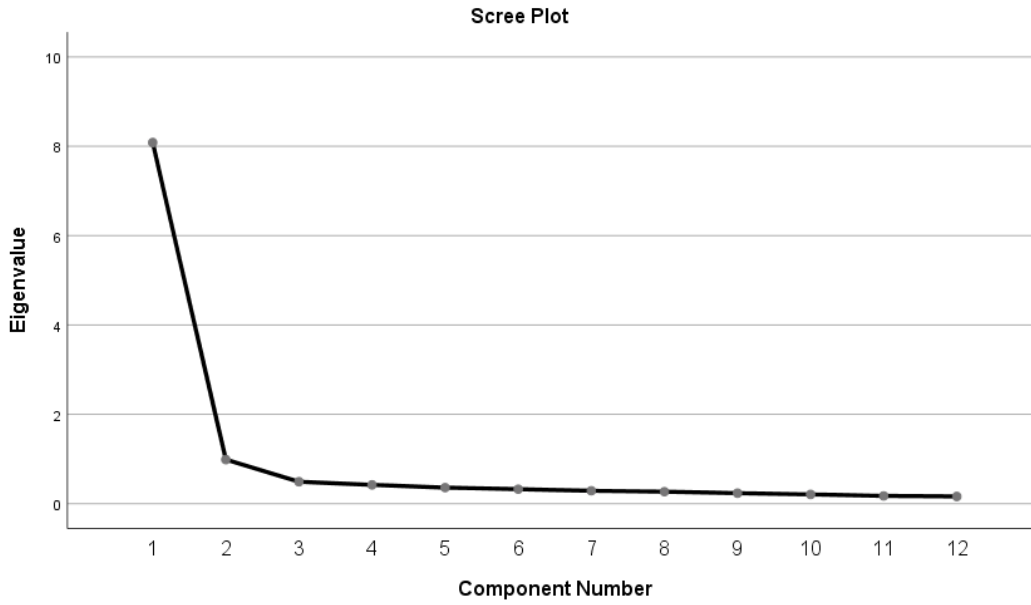
Tablo 2. KMO ve Bartlett's Testi Değerleri

KMO Örneklem Yeterliliği		.960
	Ki-kare değeri	4203.652
Bartlett's test of sphericity	S.Derecesi	66
	<i>p</i>	.000

Tablo 22'de görüldüğü üzere KMO değeri .897 olarak hesaplanmıştır. KMO değerinin 0.900 ve üstü olmasını Tavşancıl (2010) mükemmel olarak değerlendirmektedir. Yapılan Bartlett testinde *p* değerinin anlamlı çıktığı görülmüştür (4203.652 (*p* < .000)). KMO ve Bartlett testinden elde edilen değerler ölçek maddelerinin analize uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. EPÖ Açıklanan Toplam Varyans Oranları

Faktörler	Başlangıç özdeğerleri			Toplam faktör yük değerleri		
	Toplam	%	Kümülatif %	Toplam	%	Kümülatif %
1	8.082	67.354	67.354	8.082	67.354	67.354
2	.987	8.224	75.578			
3	.491	4.093	79.670			
4	.421	3.511	83.181			
5	.359	2.995	86.176			
6	.325	2.708	88.885			
7	.288	2.402	91.286			
8	.268	2.232	93.518			
9	.235	1.961	95.479			
10	.207	1.725	97.204			
11	.174	1.453	98.657			
12	.161	1.343	100.000			

Şekil 1. Scree Plot Grafiği

Tablo 3'te EPÖ toplam varyans oranları verilmiştir. Uyarlama çalışması yapılan ölçeğin tek boyutlu yapısı toplam varyansın %67.354' ünü açıklamaktadır. Tablo 4' teki scree plot grafiği incelendiğinde ise Eigen değeri 1 olarak baz alındığında ebeveynlik pişmanlığı ölçeğinin orijinal formu ile uyumlu olarak tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Her iki tablonun sonuçları ölçeğin tek boyutlu olduğunu ve güçlü bir varyansa sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Faktör Analizi Sonucu Madde Yükleri

Maddeler		Faktör yükleri
p7	Çocuk sahibi olduğum için kendime kızgırım.	.893
p6	Keşke zamanı geri alıp çocuk sahibi olmasaydım.	.871
p8	Hamileliği önlemediğim için kendimi suçlu hissediyorum.	.870
p4	Çocuk sahibi olmak akıllıca değildi.	.859
p12	Çocuk sahibi olma kararımdan dolayı pişmanım.	.858
p10	Çocuk sahibi olduğum için kendime kırgınım.	.857
p11	Çocuk sahibi olmak bana zarar verdi.	.856
p9	Çocuk sahibi olmak daha iyi yaşamamı engellediği için üzülüyorum.	.847
p5	Çocuk sahibi olmasaydım hayatım daha iyi olurdu.	.836
p2	Zamanında çocuk sahibi olmayı engellemeliydim.	.810
p1	Çocuk sahibi olmak iyi bir karar değildi.	.699
p3	Çocuk sahibi olup olmamaya yeniden karar verebilseydim, çocuk sahibi olmamayı seçerdim.	.517

Türkçeye uyarlanan EPÖ'nün analiz sonucunda oluşan faktör yükleri Tablo 5'te verilmiştir. Madde yüklerinin 0.60 ve üstü olması yüksek olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2022). Yapılan analizlerde en düşük madde yükü .517, en yüksek madde yükü .893 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerinin yüksek düzeyde yük değerlerine sahip olduğu görülmektedir.

3. 2. Güvenirlik Analizi

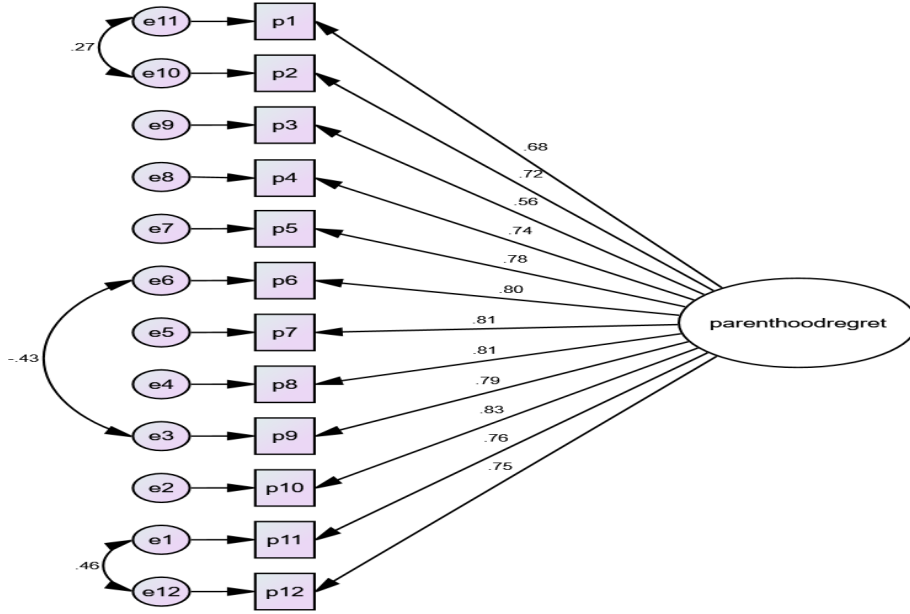
Türkçeye uyarlama çalışmaları yapılan ebeveynlik pişmanlığı ölçeğinin güvenirlik analizi için ve McDonald's Omega katsayısı ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. İç tutarlık katsayısı değeri 1'e yaklaştıkça iç tutarlılık yükselir (Büyüköztürk, 2015). Genellikle .70 ve üstü kabul edilen değer olarak ifade edilmektedir. EPÖ Türkçe formu için yapılan Cronbach Alfa iç tutarlık ve McDonald's Omega katsayıları Tablo 6'da verilmiştir. Sonuçlar ebeveynlik pişmanlığı ölçeği toplam puanının güçlü bir iç tutarlılık katsayısına sahip olduğunu göstermektedir ($\alpha = .949$; $\omega = .937$).

Tablo 6. Uyarlanan Ölçeğe İlişkin Güvenirlik Katsayıları

Maddeler	Ort.	SS	Madde-toplam korelasyonları	Madde- çıkarıldığında α	Cronbach alfa değeri	McDonald's omega değeri
M1	1.907	1.358	.697	.933	.949	.937
M2	1.694	1.227	.725	.932		
M3	2.032	1.462	.554	.940		
M4	1.634	1.169	.728	.931		
M5	1.697	1.194	.744	.931		
M6	1.697	1.221	.748	.931		
M7	1.542	1.052	.789	.930		
M8	1.602	1.121	.761	.930		
M9	1.542	1.000	.731	.932		
M10	1.549	1.058	.796	.929		
M11	1.572	1.090	.744	.931		
M12	1.496	.998	.731	.932		

3. 3. Doğrulayıcı faktör analizi

Türkçeye uyarlama çalışmaları yapılan EPÖ'nün yapı geçerliğini test etmek için ilk aşamada AFA yapılmıştır. AFA sonuçları ölçeğin yapı geçerliği açısından iyi sonuçlar vermiştir. İkinci aşamada doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA gizil değişkenlerin test edildiği ileri düzey bir analiz metodudur (Çokluk vd., 2012; Kline, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2001).

CMIN=198.628; DF=51; CMIN/DF=3.895; RMSEA=.098; CFI=.942; GFI=.905

Şekil 2. EPÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Şekil 2'de doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen değerler verilmiştir. Bu sonuçlar EPÖ'nün tüm maddelerinin tek boyutta toplandığını ve AFA sonuçlarını doğruladığını göstermektedir. Şekil 2'deki DFA sonuçlarına bakıldığında bütün maddelerin yük değerlerinin .50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu sonuç ölçek maddelerinin madde yükünün yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Analize ilişkin uyum indeksleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Standart Uyum İyilik Ölçütleri ve Araştırmada Elde Edilen Değerler

Uyum ölçüleri	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Araştırmada elde edilen uyum değerleri
c2/df	$0 \leq c2 \leq 2df$	$2df \leq c2 \leq 3df$	3.895
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.098
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1.00$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$	0.943
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI \leq 0.97$	0.942
GFI	$0.90 < GFI < 1.00$	$0.85 < GFI < 0.90$	0.905

Tablo 7' de araştırma kapsamında elde edilen değerler ile standart uyum ölçütleri karşılaştırılmıştır. Bu değerleri incelediğimizde, ki-kare (χ^2/sd)= 3.895 olarak bulunmuştur. RMSEA değeri 0.098; ve IFI değeri= 0.943, CFI değeri 0.942 olarak elde edilmiştir. Elde edilen değerlere baktığımızda ölçek maddelerin iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlar uyarlanan EPÖ'nün kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

3. 4. Yakınsak Geçerlik

Çalışmada kullanılan yapısal eşitlik modellemesinin (YEM) bir parçası olarak, ölçeğin yakınsak geçerliliğini değerlendirmek için AVE ve CR katsayıları incelenmiştir. Hesaplamalar, tüm ölçek için AVE = .79, CR = .88 olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, AVE > .50 ve CR > .70 ölçütlerini karşılandığına işaret etmektedir (Gürbüz, 2019). Buna göre ölçeğin yakınsak geçerliliğini sağladığı ifade edilebilir.

3. 5. Ölçüt geçerliğine ilişkin bulgular

Türkçeye uyarlanan EPÖ'nün ölçüt geçerliğini sınamak için ebeveyn tükenmişliği ile ilişkisine bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Ölçüt Geçerliliği Korelasyon Analizleri

Değişkenler	Ebeveynlik pişmanlığı	Ebeveyn tükenmişliği
Ebeveynlik pişmanlığı	1	.846*
Ebeveyn tükenmişliği		1

*p<0.001

Tablo 8'de ölçüt geçerliği için yapılan korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Ebeveyn tükenmişliği ölçeği toplam puanı ile ebeveynlik pişmanlığı ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. (r=.846; p<.001). Bu sonuçlar uyarlama çalışmaları yapılan EPÖ'nün ölçüt geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA

Bireylerin ebeveynlikten çeşitli beklentileri vardır ve bu beklentilerinin karşılanmaması ebeveynlerin çocuk sahibi olma kararını vermiş olmasını bir hata olarak tanımlamasına ve bunun sonucunda pişmanlık duymasına yol açabilir (Donath, 2015b). Yapılan araştırmalara göre her dokuz ebeveynin birinin çocuk sahibi olmaktan pişmanlık yaşaması (Meil vd., 2023; Piotrowski, 2021) bu durumun önemli bir sorun olduğuna işaret etmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda toplumumuzda meydana gelen değişim ve dönüşüm nedeniyle stresli bir görev olan ebeveynlik, daha da zor hale gelmiştir (Arkan ve Üstün, 2010). Ebeveynliğe yüklenen anlamlar, ebeveynlik stresine (Gülaldı, 2010) bu da doğal olarak ebeveynlik pişmanlığına yol açabilir. Türk kültüründeki alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin pişmanlığını ölçmeye yönelik ölçek geliştirme çalışmasının olduğu görülmektedir. Çalışkan (2024) tarafından anne babaların pişmanlıklarını ölçmeye yönelik geliştirilen "Anne-Babalıktan Pişmanlık Ölçeği" (ABPÖ) bu araştırma kapsamında uyarlaması yapılan EPÖ'den farklılıklar göstermektedir. ABPÖ, pişmanlığa dair içsel ve dışsal faktörlerden oluşan iki boyutlu bir ölçektir, madde sayısı daha fazladır, Türk örnekleminde geliştirilmiştir ve başka kültürlerde doğrulaması yapılmamıştır. Ölçüt geçerliği için Kaymak-Özen ve Özen (2012) tarafından geliştirilen "Anne Baba Stres Ölçeği" kullanılmıştır. EPÖ ise tek boyutludur ve madde sayısı daha azdır, farklı kültürlerde (Fransızca, İngilizce ve Lehçe konuşan) doğrulaması yapılmıştır. Lantos ve diğerleri (2023) ölçüm araçlarını yanıtlamak için az zaman harcanmasının verilerin toplanması üzerinde pozitif bir etki sağladığını vurgulamaktadır. EPÖ'nün belirtilen avantajlarından dolayı kullanışlı bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Bu çalışma Piotrowski vd. (2023a) tarafından geliştirilen EPÖ'nün Türkçeye uyarlanmasını ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesini amaçlamaktadır. 12 maddeden oluşan ölçek 5'li Likert tipinde geliştirilmiştir ve "kesinlikle katılmıyorum ile kesinlikle katılıyorum" arasında değişen değerlerle ebeveynlik pişmanlığını ölçmektedir. Çalışmanın ilk aşamasına ölçeğin orijinal dilinden Türkçeye çeviri yapılarak başlanmış ve daha sonra geri çeviri yöntemi kullanılarak dilsel eşdeğerliği kontrol edilmiştir. Sonuç olarak ölçeğin İngilizce formuyla Türkçeye çevrilen formu arasındaki maddelerin anlamlarının birbirine benzer olduğu bu açıdan dilsel eşdeğerliğin sağlandığı görülmüştür.

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örnekleme yeterliği değeri incelenmiş ve KMO değerinin .96 olduğu görülmüştür. KMO değerinin .90'dan büyük oluşu ölçeğin faktör analizi açısından mükemmel değere sahip olduğunu göstermektedir

(Hutcheson ve Sofroniou, 1999). Daha sonra faktör analizi yapılmış ve faktör yüklerinin .52 ile .89 arasında değiştiği belirlenmiştir. Büyüköztürk (2018) faktör yüklerinin .45 üzerinde olması gerektiğini vurgularken, Tabachnick ve Fidell (2013) ise faktör yükleri için .32 üzerinin kabul edilebilir olduğunu savunmaktadır. Açımlayıcı faktör analizine göre toplam varyansın % 67.35'inin açıklandığı ve ölçeğin orijinal formda olduğu gibi tek faktörden meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlik pişmanlığı ölçeğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi uyum iyiliği indeksleri $\chi^2/df = 3.895$, $p < .001$, RMSEA = .098, IFI = .94, CFI = .94, GFI = .91 olarak bulunmuştur. χ^2/df için ≤ 5 yeterli uyumun olduğunu (Kline, 2014); IFI, CFI ve GFI değerlerinin .90 ile .95 arasında olması kabul edilebilir uyum değerlerine .95 ile 1.00 arasında olması mükemmel uyum değerine işaret etmektedir (Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh vd., 2006). Geçerlikle ilgili tüm bu sonuçlardan hareketle ölçeğin geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

Ebeveynlik pişmanlığı ölçeğinin ölçüt bağıntılı geçerliği için ebeveyn tükenmişliği ölçeği arasındaki ilişki incelenmiş ve aralarındaki ilişkinin pozitif yönlü ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin orijinal formunda da ebeveyn tükenmişliği ölçeği ölçüt bağıntılı geçerlik için ele alınmış aralarında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mikolajczak vd. (2018) ile Szczygiet vd. (2020) maddi sıkıntıların, işsizliğin, genç yaşta ebeveyn olmanın, çocukların yaşının küçük olması ve tek ebeveyn olma gibi risk faktörlerinin ebeveynlik pişmanlığını ve ebeveyn tükenmişliğini arttırdığını ifade etmektedir. Ölçeğin orijinal formuyla Türkçe formu arasındaki ilişki düzeyinden kaynaklı farkın özellikle maddi sıkıntı, işsizlik ve genç yaşta ebeveyn olma gibi nedenlerin Türkiye'de daha yaygın olmasından kaynaklı olabileceğini düşündürebilir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa iç tutarlılık ve McDonald's Omega katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının .95, McDonald's Omega katsayısının ise .94 olduğu belirlenmiştir. George ve Mallery'e (2003) göre .90 üstü güvenilirlik katsayısı mükemmel bir değer olarak kabul edilmektedir. Buna göre ebeveynlik pişmanlık ölçeği Türkçe formunun güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Ölçme aracının öz bildirim dayalı olması yanıtların yanlılığına sebep olabilmesi açısından sınırlılık teşkil etmektedir. Bir diğer sınırlılık verilerin yüz yüze değil de çevrimiçi olarak elde edilmiş olmasıdır. Araştırmanın önemli sınırlılıklarından bir tanesi de test-tekrar test güvenirliliğinin yapılmamış olmasıdır. Verilerin boylamsal olarak değil de kesitsel toplanması da çalışmanın sınırlılıkları arasındadır.

5. SONUÇ

Piotrowski vd. (2023a) tarafından geliştirilen 12 maddeden ve tek boyuttan oluşan EPÖ'nün Türkiye örnekleminde de doğrulandığı görülmüştür. EPÖ'nün Türkçe uyarlamasının sonuçları çocuk sahibi olan ebeveynlerin pişmanlığının belirlenebilmesinde kullanılabilecek psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orijinal formuyla Türkçe uyarlaması önemli ölçüde benzeşmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış olması bundan sonra Türkiye örnekleminde kullanılmak üzere araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Arıkan, G., Üstündağ-Budak, A. M., Akgün, E., Mikolajczak, M., ve Roskam, I. (2020). Validation of the Turkish version of the Parental Burnout Assessment (PBA). *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1–18. <https://doi.org/10.1002/cad.20375>
- Arkan, B. Ve Üstün, B. (2010). Ebeveyn eğitim programlarını değerlendirme rehberi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(2), 102-107.
- Baumgartner, H., ve Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13(2), 139-161. [https://doi.org/10.1016/0167-8116\(95\)00038-0](https://doi.org/10.1016/0167-8116(95)00038-0)
- Bodin, M. (2023). "It wasn't what I was suited for": regretful mothers negotiating their reproductive decision and mother role. *Medical Humanities*. 012717. <https://doi.org/10.1136/medhum-2023-012717>

- Bodin, M., Holmström, C., Plantin, L., Schmidt, L., Ziebe, S., ve Elmerstig, E. (2021). Preconditions to parenthood: changes over time and generations. *Reproductive Biomedicine & Society Online*, 13, 14- 23. <https://doi.org/10.1016/j.rbms.2021.03.003>
- Buchanan, J., Summerville, A., Lehmann, J., ve Reb, J. (2016). The regret elements scale: Distinguishing the affective and cognitive components of regret. *Judgment and Decision Making*, 11(3), 275-286. <https://doi.org/10.1017/s1930297500003107>
- Büyüköztürk, Ş. (2002) Factor analysis: Basic concepts and using to development Scale [Factor analysis: basic concepts and using to development Scale]. *Educational Administration in Theory and Practice*, 32, 470-483. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10365/126871>
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (24. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. (A. Aypay, Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Çalışkan, B. (2024). *Anne babalıktan pişmanlık ölçeğinin geliştirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Biruni Üniversitesi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Multivariate statistics for social sciences: SPSS and LISREL applications* (Vol. 2). Ankara: Pegem Akademi.
- Donath, O. (2015b). Choosing motherhood? Agency and regret within reproduction and mothering retrospective accounts. *Women's Studies International Forum*, 53, 200-209. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2014.10.023>
- Donath, O. (2015a). Regretting motherhood: A sociopolitical analysis. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 40(2), 343-367.
- East, P. L., Chien, N. C., ve Barber, J. S. (2012). Adolescents' pregnancy intentions, wantedness, and regret: Cross-lagged relations with mental health and harsh parenting. *Journal of Marriage and Family*, 74(1), 167-185.
- George, D., ve Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 update (4th ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Gülaldı, D. (2010). *Erken çocuklukta serebral palsili ve otistik çocuk annelerinin ebeveyn stres düzeylerinin yaşam doyumları ile ilişkisinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Gürbüz, S. (2019). *AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi*. Seçkin.
- Heffernan, V., ve Stone, K. (2021). #regrettingmotherhood in germany: Feminism, motherhood, and culture. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 46(2), 337-360.
- Hutcheson, G. and Sofroniou, N. (1999) *The Multivariate social scientist: Introductory statistics using generalized linear models*. Sage Publication, Thousand Oaks, CA. <https://doi.org/10.4135/9780857028075>
- Kaymak Özmen, S. ve Özmen, A. (2012). Anne baba stres ölçeğinin geliştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 20- 35.
- Kline, P. (2014). *An easy guide to factor analysis* (6th ed.). Routledge.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. (Second Ed.). Guilford Press.
- Lantos, D., Moreno-Agostino, D., Harris, L. T., Ploubidis, G., Haselden, L., & Fitzsimons, E. (2023). The performance of long vs. short questionnaire-based measures of depression, anxiety, and psychological distress among UK adults: A comparison of the patient health questionnaires, generalized anxiety disorder scales, malaise inventory, and Kessler scales. *Journal of Affective Disorders*, 338, 433-439.
- Marsh, H. W., Hau, K.-T., Artelt, C., Baumert, J., ve Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360. https://doi.org/10.1207/s15327574ijt0604_1
- Matley, D. (2020). "I miss my old life": Regretting motherhood on Mumsnet. *Discourse, Context & Media*, 37, 100417.

- Meil, G., Romero-Balsas, P., ve Muntanyola-Saura, D. (2023). Regretting fatherhood in Spain. *Journal of Family Research, 35*, 37-52. <https://doi.org/10.20377/jfr-819>
- Mertens, D. M. (2010). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (3th ed.). Sage publications.
- Mikolajczak, M., Raes, M. E., Avalosse, H., ve Roskam, I. (2018). Exhausted parents: Sociodemographic, child-related, parent-related, parenting and family-functioning correlates of parental burnout. *Journal of Child and Family Studies, 27*, 602-614. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0892-4>
- Moore, J., ve Abetz, J. S. (2019). What do parents regret about having children? Communicating regrets online. *Journal of Family Issues, 40*(3), 390-412.
- Piotrowski, K. (2021). How many parents regret having children and how it is linked to their personality and health: Two studies with national samples in Poland. *Plos One, 16*(7), e0254163. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0254163>
- Piotrowski, K., Mikolajczak, M., ve Roskam, I. (2023a). I should not have had a child: Development and validation of the Parenthood Regret Scale. *Journal of Family Psychology, 37*(8), 1282-1293. <https://doi.org/10.1037/fam0001158>
- Piotrowski, K., Naude, L., Sanna, K., Szramka-Pawlak, B., Kwarcieńska, K., ve Dzielińska, M. (2023b). Perceptions of parenting among parents who regret having a child: A mixed-methods study. *Journal of Family Studies, 1-24*. <https://doi.org/10.1080/13229400.2023.2241520>
- Plutchick, R. (2003). *Emotions and life: Perspectives from psychology, biology, and evolution*. American Psychological Association.
- Preisner, K., Neuberger, F., Bertogg, A., ve Schaub, J. M. (2020). Closing the happiness gap: The decline of gendered parenthood norms and the increase in parental life satisfaction. *Gender & Society, 34*(1), 31-55.
- Roskam, I., Brianda, M. ve Mikolajczak, M. (2018). A step forward in the conceptualization and measurement of parental burnout: The parental burnout assessment (PBA). *Frontiers In Psychology, 9*, 758. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00758>
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Test of significance and descriptive goodness-of-fit measures [Online]. *Methods of Psychological Research-Online, 8*(2), 23-74.
- Szczygieł, D., Sekulowicz, M., Kwiatkowski, P., Roskam, I., ve Mikolajczak, M. (2020). Validation of the Polish version of the parental burnout assessment (PBA). *New Directions for Child and Adolescent Development, 2020*(174), 137-158. <https://doi.org/10.1002/cad.20385>
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (Fourth Edition). M.A: Allyn & Bacon, Inc.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). New Jersey: Pearson.
- Tavşancıl, E. (2010). *Measuring attitudes and data analysis with SPSS*. Ankara: Nobel Publication Distribution.
- Teddlie C., ve Yu F. (2007) Mixed methods sampling a typology with examples. *Journal of Mixed Methods Research, 1*(1), 77-100.
- Zeelenberg, M., Van Dijk, W. W., Manstead, A. S. R., ve Van Der Pligt, J. (2000). On bad decisions and disconfirmed expectancies: The psychology of regret and disappointment. *Cognition and Emotion, 14*(4), 521-541. <https://doi.org/10.1080/026999300402781>

EK 1

Ebeveynlik Pişmanlığı Ölçeği (Parenthood Regret Scale) - Türkçe Versiyonu

Konrad Piotrowski¹, Moira Mikolajczak², Isabelle Roskam²

¹ SWPS University, Poznań, Poland; konrad.piotrowski@swps.edu.pl

² University of Louvain, Louvain-la-Neuve, Belgium

Türkçe uyarlaması (Yahya Aktu³, Yahya Şahin⁴, Hulusi Genç⁵)

³ Siirt University, Siirt-Türkiye, aktuyahya@gmail.com

⁴ Firat University, Elazığ-Türkiye, yahya.sahin@firat.edu.tr

⁵ Expert Psychological Counselor, Ministry of National Education, Malatya-Türkiye, hugenc44@gmail.com

Ebeveyn olmak, olumlu ve olumsuz deneyimleri barındırmaktadır. Aşağıda ebeveyn olmanın olumsuz yönlerini içeren birtakım ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeleri dikkatlice okuyun ve bir ebeveyn olarak deneyimlerinizi ne ölçüde karşıladığınızı değerlendiriniz. Her ifadeyle ilgili düşüncenizi her satıra X işareti koyarak belirtiniz.	Kesinlikle katılmıyorum (0)	Katılmıyorum (1)	Ne katılmıyorum ne de katılıyorum (2)	Katılıyorum (3)	Kesinlikle katılıyorum (4)
1. Çocuk sahibi olmak iyi bir karar değildi.					
2. Zamanında çocuk sahibi olmayı engellemeliydim.					
3. Çocuk sahibi olup olmamaya yeniden karar verebilseydim, çocuk sahibi olmamayı seçerdim.					
4. Çocuk sahibi olmak akıllıca değildi.					
5. Çocuk sahibi olmasaydım hayatım daha iyi olurdu.					
6. Keşke zamanı geri alıp çocuk sahibi olmasaydım.					
7. Çocuk sahibi olduğum için kendime kızgınım.					
8. Hamileliği önlemediğim için kendimi suçlu hissediyorum.					
9. Çocuk sahibi olmak daha iyi yaşamamı engellediği için üzülüyorum.					
10. Çocuk sahibi olduğum için kendime kırgınım.					
11. Çocuk sahibi olmak bana zarar verdi.					
12. Çocuk sahibi olma kararımdan dolayı pişmanım.					

EPÖ Piotrowski ve diğerleri (2023) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı ebeveynlerin ebeveynlik kararlarından duydukları pişmanlığı ölçmektir. Ölçek 12 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçek 5'li Likert tipi (0 - Kesinlikle katılmıyorum, 4 - Kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde pişmanlığı ifade etmektedir.

Not: Ebeveynlik Pişmanlığı Ölçeği (EPÖ) için izin almanıza gerek yoktur, atıf vererek kullanabilirsiniz.

Disclosure Statements (Beyan ve Açıklamalar)

1. The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics (Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler).

2. No potential conflict of interest was reported by the authors (Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir).

3. This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program (Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir).